

Kerk en kunst:

De uitstraling van je kerkgebouw

Kerkrentmeesters denken vaak na over onderhoud, exploitatie en duurzaamheid van het kerkgebouw. Minstens zo belangrijk is echter de vraag: wat straalt ons gebouw uit? Voelen bezoekers zich welkom? Nodigt de ruimte uit tot stilte, ontmoeting en verwondering? Een kerkgebouw spreekt voordat er één woord is gezegd. Kunst, inrichting en uitstraling kunnen helpen om kerkgangers en bezoekers zich welkom, geraakt en thuis te laten voelen.

TEKST JETZE KEMPENAAR BEELD ANNEKE VERRIPS

Kunst is meer dan een schilderij

Wanneer we over kunst spreken, gaat het niet alleen over schilderijen of beeldhouwwerken. Ook architectuur, kleurgebruik, verlichting, bloemschikkingen, liturgische voorwerpen, exposities, muziek, fotografie en zelfs de inrichting van de ontvangsthal dragen bij aan de beleving van een kerkgebouw.

Het kerkgebouw vertelt een verhaal

Bezoekers vormen vaak binnen enkele minuten een indruk van een gebouw. Een verzorgde entree, goede

verlichting, duidelijke bewegwijzering en aandacht voor details geven het signaal af dat mensen welkom zijn.

Veel kerken beschikken al over waardevolle kunst: glas-in-loodramen, kanselbijbels, avondmaalstafel, orgel, historische grafstenen of eigentijdse liturgische objecten. Toch blijven deze schatten soms onzichtbaar. Door bezoekers te helpen het verhaal achter deze elementen te ontdekken, krijgt het gebouw meer betekenis. Dit geldt ook voor kerkgangers die al jaren wekelijks in de kerk komen.

Een eenvoudig informatiepaneel, een QR-code of een korte toelichting in een folder kan al veel doen. Mensen zoeken naar de verhalen die in het kerkgebouw besloten liggen.

Kunst als gesprekspartner

Kunst heeft de bijzondere eigenschap dat zij vragen oproept. Waar een preek vaak antwoorden geeft, kan een kunstwerk uitnodigen tot verwondering en gesprek. Dat maakt kunst juist ook interessant voor mensen die minder vertrouwd zijn met kerk en geloof.

Een hedendaags kunstwerk kan bezoekers raken zonder dat zij direct alle religieuze symboliek begrijpen.

In Nederland ontstaan steeds meer samenwerkingen tussen kerken en kunstenaars. Het landelijke project Feest van de Geest (www.feestvandegeest.nl) is hiervan een bekend voorbeeld. Tijdens de periode tussen Hemelvaart en Pinksteren stellen kerken hun deuren open voor kunstenaars die nieuw werk maken, geïnspireerd door het Pinksterverhaal en het kerkgebouw zelf. Het project brengt kerk, kunst en publiek met elkaar in gesprek en trekt veel bezoekers die niet regelmatig een kerk binnenstappen. Voor kerkrentmeesters laat dit zien dat kunst niet alleen decoratie is, maar ook een middel om ontmoeting mogelijk te maken.

Geef ruimte aan kunst en kunstenaars

Niet alleen tussen Hemelvaart en Pinksteren, maar het hele jaar door is er ruimte voor kunst in de kerk. Stel de kerk beschikbaar als expositieruimte voor (lokale) kunstenaars of laat ze iets vervaardigen wat past bij het gebouw en de gemeente. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kunstwerk om een fusie te verbeelden, een afgestoten gebouw te herdenken of de missie van de kerkelijke gemeente tastbaar te maken. Denk daarbij goed na over de plaats in je gebouw. Een kunstwerk als een welkom in de hal heeft een heel andere functie dan in een gedachtenishoek of stilte ruimte. De 'omgeving' bepaalt in hoge mate of een kunstwerk goed tot zijn recht komt.

Betrek creatieve gemeenteleden

Vrijwel iedere gemeente beschikt over creatieve talenten. Schilders, fotografen, bloemschikkers, ontwerpers, muzikanten of hobbykunstenaars kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan de uitstraling van het gebouw.

Door deze talenten actief te betrekken, ontstaat eigenaarschap én een sterkere verbinding tussen gebouw en gemeente. Bovendien zorgt dit ervoor dat het kerkgebouw blijft aansluiten bij de huidige tijd zonder zijn identiteit te verliezen.

Kunst als vorm van gastvrijheid

We spreken tegenwoordig vaak over de "gastvrije kerk". Vaak denken we dan aan koffie, ontvangsteams of openstelling. Maar ook de uitstraling van het gebouw is een vorm van gastvrijheid.

Een zorgvuldig ingericht kerkgebouw zegt tegen bezoekers: "U bent welkom. Hier is ruimte voor bezinning, ontmoeting en verwondering."

Kunst kan daarbij functioneren als een brug tussen kerk en samenleving. Zij spreekt mensen aan die misschien niet direct door een kerkdienst worden aangetrokken, maar wel openstaan voor schoonheid, zingeving en verhalen.

Voor kerkrentmeesters ligt hier een interessante opgave. Niet alleen het behoud van gebouwen vraagt aandacht, maar ook de vraag hoe een kerkgebouw vandaag betekenisvol kan zijn voor bezoekers en voorbijgangers. Kunst kan daarbij helpen om het verhaal van het geloof zichtbaar te maken in een taal die veel mensen nog steeds verstaan. Loop samen je gebouw eens binnen met een nieuwe en open blik en kijk hoe uitnodigend het kerkgebouw is.

Niet groot, wel doordacht

Een inspirerende uitstraling hoeft niet duur te zijn. Vaak gaat het om bewuste keuzes:

- Zorg voor een verzorgde en gastvrije entree.
- Gebruik bloemen, kleur en licht om verschillende seizoenen zichtbaar te maken.
- Geef kunstwerken een duidelijke plaats en toelichting.
- Maak ruimte voor tijdelijke exposities van lokale kunstenaars.
- Besteed aandacht aan muziek als onderdeel van de totale beleving.
- Creëer plekken waar bezoekers kunnen zitten, kijken en tot rust komen.

